

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

2014 - 2019

Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων

2014/2237(INI)

22.4.2015

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΘΕΣΗΣ

σχετικά με τη μείωση των ανισοτήτων με ιδιαίτερη έμφαση στην παιδική φτώχεια
(2014/2237(INI))

Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων

Εισηγήτρια: Inês Cristina Zuber

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ	3
ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ.....	9

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με τη μείωση των ανισοτήτων με ιδιαίτερη έμφαση στην παιδική φτώχεια (2014/2237(INI))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που εγκρίθηκε στη Νέα Υόρκη στις 20 Νοεμβρίου 1989,
- έχοντας υπόψη τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, που εγκρίθηκε στη Νέα Υόρκη στις 13 Δεκεμβρίου 2006,
- έχοντας υπόψη το άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση,
- έχοντας υπόψη το άρθρο 24 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- έχοντας υπόψη τον αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη,
- έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της 20ής Φεβρουαρίου 2013, με τίτλο «Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας» (C(2013) 778),
- έχοντας υπόψη την έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Απασχόληση και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη το 2012»,
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της 15ης Φεβρουαρίου 2011, με τίτλο «Το θεματολόγιο της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού» (COM(2011) 0060),
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της 16ης Δεκεμβρίου 2010, με τίτλο «Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού: ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για κοινωνική και εδαφική συνοχή» (COM(2010) 0758),
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της 4ης Ιουλίου 2006, σχετικά με μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα δικαιώματα του παιδιού (COM(2006) 0367) και το σχετικό ψήφισμα του Κοινοβουλίου της 16ης Ιανουαρίου 2008¹,
- έχοντας υπόψη την έκθεση του Eurofound με τίτλο «Τρίτη έρευνα για την ποιότητα ζωής στην Ευρώπη – Ποιότητα ζωής στην Ευρώπη: Οι επιπτώσεις της κρίσης»,
- έχοντας υπόψη την έκθεση του Eurofound (2013) με τίτλο «Τρίτη έρευνα για την ποιότητα ζωής στην Ευρώπη – Ποιότητα ζωής στην Ευρώπη: Οι κοινωνικές ανισότητες»,

¹ ΕΕ C 41 Ε της 19.2.2009, σ. 24.

- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του, της 27ης Νοεμβρίου 2014, σχετικά με την 25η επέτειο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού¹,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του, της 4ης Ιουλίου 2013, σχετικά με τον αντίκτυπο της κρίσης στην πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων στην περίθαλψη²,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του, της 15ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού³,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του, της 8ης Μαρτίου 2011, σχετικά με το πρόσωπο της γυναικείας φτώχειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση⁴,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του, της 20ής Οκτωβρίου 2010, σχετικά με τον ρόλο ενός ελάχιστου εισοδήματος για την καταπολέμηση της φτώχειας και την προώθηση ανεκτικής κοινωνίας στην Ευρώπη⁵,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του, της 9ης Οκτωβρίου 2008, σχετικά με την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και την καταπολέμηση της φτώχειας, συμπεριλαμβανομένης της παιδικής φτώχειας, στην ΕΕ⁶,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του, της 16ης Ιανουαρίου 2008, σχετικά με μια στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού⁷,
- έχοντας υπόψη την έκθεση της οργάνωσης Save the Children με τίτλο «Παιδική φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός στην Ευρώπη», Βρυξέλλες, 2014, σ. 5,
- έχοντας υπόψη την έκθεση του Γραφείου Ερευνών της UNICEF (2014) με τίτλο «Τα παιδιά της ύφεσης: Ο αντίκτυπος της οικονομικής κρίσης στην ευημερία των παιδιών στις πλούσιες χώρες»,
- έχοντας υπόψη την έκθεση των EAPN και EUROCHILD (2013) με τίτλο «Για την ευημερία των παιδιών στην Ευρώπη – διευκρινίσεις επί της παιδικής φτώχειας στην ΕΕ»,
- έχοντας υπόψη την έκθεση του ερευνητικού κέντρου της UNICEF Innocenti (2012) με τίτλο «Μέτρηση της παιδικής φτώχειας: Νέοι πίνακες κατάταξης της παιδικής φτώχειας στις πλούσιες χώρες του κόσμου»,
- έχοντας υπόψη την τελική επιστημονική έκθεση του DRIVERS με τίτλο «Κοινωνικές ανισότητες στη υγεία και ανάπτυξη των νηπίων: Πανευρωπαϊκή συστηματική εξέταση», Λονδίνο, Σεπτέμβριος 2014,
- έχοντας υπόψη τις στατιστικές της ΕΕ για το εισόδημα και τις συνθήκες διαβίωσης

¹ Κείμενα που εγκρίθηκαν, P8_TA(2014)0070.

² Κείμενα που εγκρίθηκαν, P7_TA(2013)0328

³ EE C 153 E της 31.5.2013, σ. 57.

⁴ EE C 199 E της 7.7.2012, σ. 77.

⁵ EE C 70 E της 8.3.2012, σ. 8.

⁶ EE C 9 E της 15.1.2010, σ. 11.

⁷ EE C 41 E της 19.2.2009, σ. 24.

(EU-SILC) του 2013,

- έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, της 30ής Σεπτεμβρίου 2009, με τίτλο «Εργασία και φτώχεια: προς την αναγκαία ολιστική προσέγγιση»,
 - έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, της 14ης Ιουλίου 2010, για την παιδική φτώχεια και ευημερία,
 - έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, της 10ης Δεκεμβρίου 2013, για τους ευρωπαϊκούς δείκτες ελάχιστου εισοδήματος και φτώχειας,
 - έχοντας υπόψη το άρθρο 52 του Κανονισμού του,
 - έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων (A8-0000/2015),
- A. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι αυξημένες κοινωνικές ανισότητες οδηγούν σε αυξημένη παιδική φτώχεια, καθώς τα παιδιά αποτελούν την ηλικιακή ομάδα που διατρέχει το μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας στα 19 κράτη μέλη της ΕΕ, ότι οι κοινωνικές ανισότητες διααιωνίζουν τη μειονεξία από γενιά σε γενιά και ότι τα στοιχεία δείχνουν αύξηση του χάσματος μεταξύ πλουσίων και φτωχών σε ολόκληρη την ΕΕ, ακόμα και σε χώρες με υψηλότερο ΑΕγχΠ·
- B. λαμβάνοντας υπόψη ότι η καταστροφή των εισοδημάτων έχει μείζονα αντίκτυπο στη μείωση των κύκλων κοινωνικής ανισότητας·
- Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι μεταξύ των ετών 2008 και 2012, ο αριθμός των παιδιών υπό την απειλή φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην Ευρώπη (ΕΕ27+Νορβηγία, Ισλανδία και Ελβετία) αυξήθηκε κατά σχεδόν ένα εκατομμύριο, έχοντας αυξηθεί κατά μισό εκατομμύριο μεταξύ 2011 και 2012 μόνο¹, και ότι, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat του 2013, 26,5 εκατομμύρια παιδιά στην ΕΕ28 αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού· ότι στην ΕΕ27, ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού αυξήθηκε μεταξύ των ετών 2008 και 2012 από 26,5% σε 28%· ότι το 2013, στα κράτη μέλη της ΕΕ28, το 28% του συνολικού πληθυσμού κάτω των 18 ετών αντιμετώπιζε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού·
- Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι είναι ανησυχητικό όταν σε χώρες όπως η Εσθονία, η Ελλάδα και η Ιταλία, το ποσοστό των παιδιών που δεν μπορούν να καταναλώσουν κρέας, κοτόπουλο ή ψάρι επί δύο συνεχόμενες ημέρες διπλασιάστηκε από το 2008·
- Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι οργανώσεις επισημαίνουν ως κύρια αιτία αύξησης της παιδικής φτώχειας τα αποκαλούμενα μέτρα λιτότητας (σημαντική μείωση της κοινωνικής υποστήριξης σε παιδιά και οικογένειες, αυξανόμενη ανεργία, εξάπλωση της επισφαλούς απασχόλησης και αύξηση της φορολογικής επιβάρυνσης), ότι σύμφωνα με τη UNICEF οι περικοπές του προϋπολογισμού, ιδίως στις χώρες της Μεσογείου, έχουν αυξήσει τις

¹ Save the Children, «Παιδική φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός στην Ευρώπη», Βρυξέλλες, 2014, σ. 5

ανισότητες και έχουν συμβάλει στην επιδείνωση των συνθηκών διαβίωσης των παιδιών¹ κατά τρόπο που οι εν λόγω πολιτικές παραβιάζουν τα δικαιώματα των παιδιών και συνιστούν παραβίαση των διεθνών υποχρεώσεων βάσει της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και του Διεθνούς Συμφώνου για τα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά/πολιτιστικά δικαιώματα·

- ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι μονογονεϊκές οικογένειες, ιδίως οι οικογένειες των μόνων μητέρων, αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (49,8% σε σύγκριση με 25,2%), γεγονός που οφείλεται στην αύξηση του ποσοστού των γυναικών μεταξύ των φτωχών και στις μισθολογικές διακρίσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών·
- Ζ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι επιπτώσεις της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στα παιδιά μπορούν να διαρκέσουν για μια ολόκληρη ζωή και να συνεχιστούν στις μελλοντικές γενιές· ότι το μορφωτικό χάσμα μεταξύ παιδιών από διαφορετικό κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον έχει αυξηθεί (σε 11 χώρες, η παροχή εκπαίδευσης σε παιδιά ηλικίας μεταξύ 0 και 3 ετών δεν ξεπερνά το 15%)·
- Η. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα έξοδα εκπαίδευσης, όσον αφορά ιδίως το εκπαιδευτικό υλικό και τη μεταφορά στο σχολείο, βαρύνουν κατ' ουσίαν τα νοικοκυριά στις περισσότερες χώρες·
- Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, ακόμα και σε χώρες στις οποίες το δικαίωμα στην υγεία κατοχυρώνεται στη νομοθεσία, υπάρχουν πολλά παιδιά που δεν έχουν πρόσβαση σε οικογενειακό γιατρό ή οδοντίατρο·
- Ι. λαμβάνοντας υπόψη ότι όλα τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να προστατεύονται από την κακοποίηση, τη βία και την παραμέληση και ότι, σύμφωνα με πορίσματα ερευνών, οι οικονομικές πιέσεις εντός των οικογενειών και οι περικοπές στις δημόσιες υπηρεσίες θέτουν τα παιδιά σε μεγαλύτερο κίνδυνο, καθώς και ότι τα αποκαλούμενα μέτρα λιτότητας οδηγούν σε μεγαλύτερη βία κατά των παιδιών·
- ΙΑ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι οικογένειες που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας είναι πιθανότερο να ζουν σε ανθυγιεινές και μη ασφαλείς περιοχές, και ότι το 17% των παιδιών στην ΕΕ28 εξακολουθούν να ζουν σε τέτοιες συνθήκες, με 15 χώρες να βρίσκονται πάνω από τον μέσο όρο²· ότι ο αυξανόμενος αριθμός εξώσεων λόγω αδυναμίας πληρωμής του κόστους στέγασης έχει ωθήσει τα παιδιά σε καταφύγια·

Συστάσεις

- 1. συνιστά στα κράτη μέλη να αυξήσουν την ποσότητα, τα ποσά, το πεδίο εφαρμογής και την αποτελεσματικότητα της κοινωνικής υποστήριξης που απευθύνεται ειδικά στα παιδιά, αλλά και στους γονείς (όπως επιδόματα ανεργίας), και να προωθήσουν εργατική νομοθεσία που να εγγυάται κοινωνικά δικαιώματα και ασφάλιση για τις οικογένειες και να καταπολεμά την επισφαλή απασχόληση·

¹ Γραφείο Ερευνών UNICEF (2014), «Τα παιδιά της ύφεσης: Ο αντίκτυπος της οικονομικής κρίσης στην ευημερία των παιδιών στις πλούσιες χώρες», Innocenti Report Card 12, Γραφείο Ερευνών UNICEF, Φλωρεντία
² EU-SILC (2013) Στατιστικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το εισόδημα και τις συνθήκες διαβίωσης

2. συνιστά στα κράτη μέλη να εφαρμόσουν ή να ενισχύσουν τις καθολικές κοινωνικές παροχές προς τα παιδιά ως εγγενές δικαίωμα των παιδιών·
3. καλεί την Επιτροπή να μην προβεί σε σύσταση μεταβολών και περικοπών στις δημόσιες υπηρεσίες των κρατών μελών, να μην προωθήσει ευέλικτες εργασιακές σχέσεις και την ιδιωτικοποίηση των δημοσίων υπηρεσιών, που έχουν οδηγήσει αδιαμφισβήτητα στην αποδυνάμωση των κοινωνικών δικαιωμάτων των παιδιών·
4. παροτρύνει τα κράτη μέλη να υλοποιήσουν και να επιβλέπουν σχέδια για την ανακούφιση της παιδικής φτώχειας, εστιάζοντας στα εγγενή δικαιώματα των παιδιών και θέτοντας στόχους για τη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών·
5. παροτρύνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να εκμεταλλευτούν την ευκαιρία που τους προσφέρει η ενδιάμεση επανεξέταση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για να αυξήσουν τις πιστώσεις από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το πρόγραμμα επισιτιστικής βοήθειας προς τις πλέον μειονεκτούσες ομάδες και να ελέγξουν αν τα παιδιά αποτελούν προτεραιότητα στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των περιφερειακών πολιτικών και των πολιτικών συνοχής·
6. συνιστά οι εθνικοί προϋπολογισμοί των κρατών μελών να περιλαμβάνουν ορατές και διαφανείς προβλέψεις για δαπάνες που σχετίζονται με την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και την εκπλήρωση του καθήκοντός τους προστασίας των παιδιών·
7. καλεί τα κράτη μέλη να θεσπίσουν νομοθεσία για την προστασία ή την αύξηση των δικαιωμάτων μητρότητας και πατρότητας·
8. συνιστά στα κράτη μέλη να αναπτύξουν προορατικές κοινωνικές πολιτικές που αποτρέπουν τη φτώχεια και την απομάκρυνση των παιδιών από το οικογενειακό περιβάλλον τους, διασφαλίζοντας ότι τα παιδιά δεν εισάγονται σε ιδρύματα λόγω της φτώχειας·
9. συνιστά στα κράτη μέλη να εγγυηθούν την πρόσβαση όλων των παιδιών σε δωρεάν, ποιοτική δημόσια εκπαίδευση σε όλες τις ηλικίες, συμπεριλαμβανομένης της νηπιακής, και να καθιερώσουν κατάλληλες αναλογίες καθηγητών-μαθητών·
10. συνιστά στα κράτη μέλη να παρέχουν δωρεάν εκπαιδευτικό υλικό και μεταφορά στο σχολείο κατά τις ώρες διδασκαλίας·
11. παροτρύνει τα κράτη μέλη να εγγυηθούν καθολική, δημόσια, δωρεάν και ποιοτική υγειονομική περίθαλψη όσον αφορά την πρόληψη και την πρωτοβάθμια περίθαλψη, την πρόσβαση σε διάγνωση, θεραπεία και αποκατάσταση, την εξασφάλιση στις γυναίκες του δικαιώματος στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία διασφαλίζοντας υγειονομική περίθαλψη για τα βρέφη, περίθαλψη μητρότητας κατά την προγεννητική και μεταγεννητική περίοδο περιθάλψης, ιδίως στην περίπτωση πρόωρου τοκετού, την πρόσβαση σε οικογενειακούς γιατρούς, οδοντιάτρους και ειδικούς της ψυχικής υγείας για όλα τα παιδιά, καθώς και να εισαγάγουν τις πτυχές αυτές στις εθνικές και ενωσιακές στρατηγικές για τη δημόσια υγεία·

12. συνιστά στα κράτη μέλη να παρέχουν την αναγκαία υποστήριξη για τη διασφάλιση του δικαιώματος στον πολιτισμό, τον αθλητισμό και την ψυχαγωγία σε όλα τα παιδιά, με έμφαση στα φτωχά παιδιά, τα παιδιά σε απομακρυσμένες περιοχές, τα παιδιά με αναπηρίες και τα παιδιά μεταναστών·
13. καλεί τα κράτη μέλη, ιδίως εκείνα στα οποία οι κοινωνικές ανισότητες είναι μεγαλύτερες, να ενισχύσουν τα κοινωνικά δικαιώματα που πρέπει να εγγυάται το κράτος, αυξάνοντας τον αριθμό των υπαλλήλων και ειδικών στις υπηρεσίες κοινωνικής ασφάλισης, και αυξάνοντας την ιατρική, ψυχολογική και κοινωνική φροντίδα προς τα παιδιά·
14. συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στα κράτη μέλη να αναπτύξουν στατιστικές μεθόδους που ενσωματώνουν πολυδιάστατους δείκτες για τη μέτρηση της φτώχειας, προκειμένου να λαμβάνονται υπόψη οι περιορισμοί των σχετικών μετρήσεων φτώχειας και το έργο του Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη (UNDP), της UNICEF και του ΟΟΣΑ, πέραν του δείκτη ατόμων που κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό (AROE)·
15. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στα κράτη μέλη.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού, σε όλα τα παιδιά πρέπει να διασφαλίζεται το δικαίωμα στην εκπαίδευση, στις υπηρεσίες υγείας, στη στέγαση, στην προστασία, στη συμμετοχή σε αποφάσεις που τα επηρεάζουν, στην ψυχαγωγία και στον ελεύθερο χρόνο, σε μια ισορροπημένη διατροφή, καθώς και το δικαίωμα να μεγαλώνουν εντός οικογένειας. Εντούτοις, εντός της ΕΕ, η Σύμβαση κάθε άλλο παρά τηρείται.

Πράγματι, όλες οι εκθέσεις δείχνουν αύξηση της παιδικής φτώχειας στην Ευρώπη. Μεταξύ των ετών 2008 και 2012, ο αριθμός των παιδιών υπό την απειλή φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην Ευρώπη (ΕΕ27+Νορβηγία, Ισλανδία και Ελβετία) αυξήθηκε κατά σχεδόν ένα εκατομμύριο, έχοντας αυξηθεί κατά μισό εκατομμύριο μεταξύ 2011 και 2012 μόνο¹. ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού αυξήθηκε μεταξύ 2008 και 2012 από 26,5% σε 28% (20,8% των παιδιών ζούσαν σε οικογένειες με διαθέσιμο εισόδημα κάτω του 60% του εθνικού μέσου όρου, 9% ζούσαν σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας και 11,8% σε σπίτια με υλική στέρηση)· το 2013, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat από το 2013, στην ΕΕ28 διέτρεχαν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού 26,5 εκατομμύρια παιδιά. Εντούτοις, κατά την εξέταση στοιχείων της UNICEF, τα οποία συνδυάζουν στοιχεία της Eurostat και του ΟΟΣΑ, διαπιστώθηκε ότι, μεταξύ 2008 και 2013, σε 30 χώρες στην Ευρώπη ζούσαν σε σοβαρή υλική στέρηση 1,6 εκατομμύρια παιδιά².

Είναι ανησυχητικό ότι αυξάνεται το ποσοστό των παιδιών που ζουν σε απόλυτη και μακροπρόθεσμη φτώχεια (πάνω από 3 έτη) και ότι σε χώρες όπως η Εσθονία, η Ελλάδα και η Ιταλία, το ποσοστό των παιδιών που δεν μπορούν να καταναλώσουν κρέας, κοτόπουλο ή ψάρι επί δύο συνεχόμενες ημέρες έχει διπλασιαστεί από το 2008.

Η παιδική φτώχεια αυξάνεται μαζί με την αύξηση των κοινωνικών ανισοτήτων και είναι γνωστό ότι οι χώρες με υψηλότερα επίπεδα κοινωνικής ανισότητας είναι και πιο πιθανό να έχουν υψηλά επίπεδα φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών. Το χάσμα της φτώχειας, το οποίο υπολογίζει την απόσταση μεταξύ του ορίου της φτώχειας και του εισοδήματος των ατόμων που ζουν κάτω από αυτό, έχει αυξηθεί, γεγονός το οποίο υποδεικνύει ότι η φτώχεια έχει ενταθεί. Στην ΕΕ27, από το 2008 το ποσοστό των παιδιών σε κατάσταση φτώχειας, των οποίων οι γονείς έχουν χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης, αυξήθηκε από 55,3% σε 61% και αυξήθηκε μόνο κατά 0,5% για παιδιά με γονείς που έχουν υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης³. Είναι επίσης γνωστό ότι στην ΕΕ, τα παιδιά που γεννιούνται σε οικονομικά μειονεκτούσες γειτονιές ή περιοχές, οι γονείς των οποίων έχουν χαμηλά επίπεδα εκπαίδευσης και απασχόλησης ή είναι μετανάστες, είναι πιο πιθανό να έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και εκπαίδευσης, τάση η οποία εντάθηκε από το 2008, και ότι οι μόνοι γονείς, ιδίως οι οικογένειες των μόνων μητέρων, αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (49,8% σε σύγκριση με 25,2%), ο οποίος επιδεινώνεται όταν ο γονέας είναι άνεργος.

¹ Save the Children, «Παιδική φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός στην Ευρώπη», Βρυξέλλες, 2014, σ. 5

² Γραφείο Ερευνών UNICEF (2014), «Τα παιδιά της ύφεσης: Ο αντίκτυπος της οικονομικής κρίσης στην ευημερία των παιδιών στις πλούσιες χώρες», Innocenti Report Card 12, Γραφείο Ερευνών UNICEF, Φλωρεντία, σ. 3

³ Save the Children, «Παιδική φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός στην Ευρώπη», Βρυξέλλες, 2014, σ. 18

Οι κοινωνικές ανισότητες διαιωνίζουν τη μειονεξία από γενιά σε γενιά και οι αρνητικές επιπτώσεις της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στα παιδιά μπορούν να διαρκέσουν μια ολόκληρη ζωή, καθώς οι γνωστικές και κοινωνικοοικονομικές δεξιότητες αναπτύσσονται σε νεαρή ηλικία, γεγονός το οποίο σημαίνει ότι τα αρνητικά μέτρα πολιτικής που λαμβάνονται σήμερα θα έχουν ανεπανόρθωτες αρνητικές επιπτώσεις στις ζωές των ανθρώπων αυτών και στην κοινωνία.

Οι παράγοντες που επηρεάζουν περισσότερο την παιδική φτώχεια είναι οι πολιτικές ανακατανομής του πλούτου και η εργασιακή πολιτική¹, ιδίως τα επίπεδα των μισθών και τα κοινωνικά δικαιώματα· ωστόσο, σε αρκετές χώρες, οι κυβερνήσεις, ακολουθώντας τις κατευθυντήριες γραμμές των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, έχουν μειώσει την κοινωνική υποστήριξη προς τα παιδιά και τις οικογένειες. Για παράδειγμα, στην Πορτογαλία, μεταξύ των ετών 2010 και 2013, την ίδια περίοδο με το πρόγραμμα της Τρόικας, σχεδόν ένα εκατομμύριο παιδιά έπαψαν να λαμβάνουν επίδομα τέκνου και, μεταξύ 2010 και 2012, 46.342 οικογένειες δεν δικαιούνταν πλέον συμπληρωματικό επίδομα εισοδήματος. Δεν είναι τυχαίο ότι οι χώρες με λιγότερα παιδιά σε κατάσταση φτώχειας (οι Σκανδιναβικές χώρες, η Αυστρία, η Σλοβενία και η Ολλανδία) είναι εκείνες που έχουν υψηλότερες κοινωνικές πολιτικές όσον αφορά την πρόσβαση σε στέγαση, επίδομα ανεργίας, στήριξη νηπίων και πρόσβαση στην εκπαίδευση, ενώ στις χώρες που επενδύουν λιγότερα σε αυτά τα μέτρα – όπως η Ελλάδα, η Ιταλία, η Πορτογαλία, η Πολωνία και η Ισπανία – τα επίπεδα παιδικής φτώχειας είναι υψηλότερα.²

Ως εκ τούτου, οι διάφορες οργανώσεις συναινούν ότι η κύρια αιτία της παιδικής φτώχειας είναι τα αποκαλούμενα μέτρα λιτότητας (σημαντική μείωση της κοινωνικής υποστήριξης προς παιδιά και οικογένειες, αυξανόμενη ανεργία, εξάπλωση της επισφαλούς απασχόλησης και αύξηση της φορολογικής επιβάρυνσης). Η UNICEF αναφέρει ότι οι περικοπές του προϋπολογισμού, ιδίως στις χώρες της Μεσογείου, αύξησαν την ανισότητα και συνέβαλαν στην επιδείνωση των συνθηκών διαβίωσης των παιδιών· οι πολιτικές αυτές παραβιάζουν, ως εκ τούτου, τα δικαιώματα των παιδιών και συνιστούν παραβίαση των διεθνών υποχρεώσεων βάσει της Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού και του Διεθνούς Συμφώνου για τα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά δικαιώματα.

Η φτώχεια είναι πολυδιάστατη και πρέπει να νοείται όχι μόνο ως αποτυχία κάλυψης των βασικών αναγκών των παιδιών, όπως η σίτιση, τα ρούχα και η στέγαση, αλλά και ως έλλειψη πρόσβασης στην εκπαίδευση και σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας και μη δυνατότητα συμμετοχής σε αθλητικές, πολιτιστικές και άλλες ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Από την άλλη πλευρά, οι ανάγκες που βιώνουν τα παιδιά σχετίζονται άμεσα με την κοινωνική κατάσταση των οικογενειών και, ως εκ τούτου, η επίλυση των προβλημάτων των παιδιών σημαίνει, σε μεγάλο βαθμό, επίλυση των προβλημάτων των οικογενειών.

Θεωρούμε σημαντικό να αυξήσουν τα κράτη μέλη την ποσότητα, το ποσό, το πεδίο εφαρμογής και την αποτελεσματικότητα της υποστήριξης και των κοινωνικών δικαιωμάτων που απευθύνονται ειδικά στα παιδιά αλλά και στους γονείς (όπως τα επιδόματα ανεργίας ή τα

¹ Save the Children, «Παιδική φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός στην Ευρώπη», Βρυξέλλες, 2014, σ. 5

² Save the Children, «Παιδική φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός στην Ευρώπη», Βρυξέλλες, 2014, σ. 12 (βάσει της «Θεματικής μελέτης για τα μέτρα πολιτικής που αφορούν την παιδική φτώχεια» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 2008, και της «Αντιμετώπισης και Πρόληψης της Παιδικής Φτώχειας» της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας, 2012)

αυξημένα δικαιώματα μητρότητας και πατρότητας) και να προωθήσουν εργατική νομοθεσία που να εξασφαλίζει τα κοινωνικά δικαιώματα και την ασφάλιση των οικογενειών και να καταπολεμά την επισφαλή απασχόληση, τις παράνομες προσλήψεις και την εκμετάλλευση των εργαζομένων, εφαρμόζοντας ή ενισχύοντας τις καθολικές κοινωνικές παροχές προς τα παιδιά ως εγγενές δικαίωμα των παιδιών. Είναι σημαντικό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να ενεργεί σύμφωνα με τις συστάσεις που ενέκρινε στις 20 Φεβρουαρίου 2013¹, απέχοντας από τη σύσταση αλλαγών και περικοπών στις δημόσιες υπηρεσίες των κρατών μελών, και προτείνοντας αντ' αυτών μια συνεκτικότερη πολιτική αύξησης και ανακατανομής των κονδυλίων της ΕΕ. Για τον σκοπό αυτό, είναι ομοίως επιτακτική ανάγκη να καταργηθεί η Συνθήκη περί οικονομικής διακυβέρνησης και προϋπολογισμού. Είναι επίσης σημαντικό τα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να θέσουν τα παιδιά ως προτεραιότητα στον σχεδιασμό και την υλοποίηση περιφερειακών πολιτικών και πολιτικών συνοχής, χρησιμοποιώντας το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο για μέτρα με σκοπό τη μείωση της παιδικής φτώχειας και την καθιέρωση στόχων και πεδίων επιβολής που πρέπει να παρακολουθούνται τακτικά. Συνιστούμε επίσης στα κράτη μέλη οι εθνικοί προϋπολογισμοί να περιλαμβάνουν ορατές και διαφανείς προβλέψεις δαπανών για την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και την εκπλήρωση του καθήκοντος προστασίας των παιδιών εφαρμόζοντας και εποπτεύοντας σχέδια για τη μείωση της παιδικής φτώχειας, με έμφαση στα εγγενή δικαιώματα των παιδιών, θέτοντας στόχους για τη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών.

Η ευκαιρία που προσφέρει η ενδιάμεση επανεξέταση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου πρέπει να χρησιμοποιηθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για να αυξήσουν τις πιστώσεις από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και από το πρόγραμμα επισιτιστικής βοήθειας για τους πλέον μειονεκτούντες, μεταφέροντας στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού τα ποσά που διατίθενται, παραδείγματος χάριν, στην εξωτερική πολιτική ασφάλειας. Είναι επίσης σημαντικό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να θέσει σε εφαρμογή το ευρωπαϊκό ελάχιστο εισόδημα, όπως προτάθηκε από το Κοινοβούλιο στο ψήφισμα του 2010 σχετικά με τον ρόλο ενός ελάχιστου εισοδήματος για την καταπολέμηση της φτώχειας και την προώθηση ανεκτικής κοινωνίας στην Ευρώπη (2010/2039/(INI)).

Τα πρώτα χρόνια, πριν την υποχρεωτική εκπαίδευση, είναι κρίσιμα για την ανάπτυξη των παιδιών, καθώς κατά τα χρόνια αυτά αναπτύσσονται βασικές δεξιότητες· η πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση έχει σημαντικές επιπτώσεις στην αυτοεκτίμηση, στην ικανότητα συμμετοχής στην κοινωνική ζωή και στην ποιότητα της υγείας. Εντούτοις, η μέση παροχή εκπαίδευσης στην ΕΕ σε παιδιά ηλικίας μεταξύ 0 και 3 ετών είναι περίπου 30%² και σε 11 χώρες (Ρουμανία, Πολωνία, Σλοβακία, Δημοκρατία της Τσεχίας, Βουλγαρία, Λιθουανία, Ουγγαρία, Μάλτα, Αυστρία, Κροατία και Λετονία) δεν αγγίζει το 15%, ενώ τα παιδιά από τις φτωχότερες οικογένειες έχουν μικρότερη πρόσβαση στην παιδική μέριμνα.³ Από την άλλη πλευρά, τα ποσοστά πρόωρης αποχώρησης από το σχολείο στην ΕΕ το 2012 ήταν κατά μέσο όρο 13% και υπάρχουν χώρες όπου το ποσοστό αυτό ξεπέρασε το 20% (Πορτογαλία, Ισπανία

¹ «Επένδυση στα παιδιά για να σπάσει ο φαύλος κύκλος της ανισότητας»

http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P8-TA-2014-0070-def_1_3 (C(2013)778), 2013

² EU-SILC (2013) Στατιστικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το εισόδημα και τις συνθήκες διαβίωσης

³ Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας (2012), Αντιμετώπιση και πρόληψη της παιδικής φτώχειας

και Μάλτα)¹. Συνιστούμε, ως εκ τούτου στα κράτη μέλη, να εξασφαλίσουν την πρόσβαση όλων των παιδιών σε δωρεάν, ποιοτική δημόσια εκπαίδευση σε όλες τις ηλικίες, συμπεριλαμβανομένης της νηπιακής, και να καθιερώσουν κατάλληλες αναλογίες καθηγητών-μαθητών· συνιστούμε επίσης στα κράτη μέλη να παρέχουν δωρεάν εκπαιδευτικό υλικό και μεταφορά στο σχολείο κατά τις ώρες διδασκαλίας.

Τα παιδιά που γεννιούνται σε συνθήκες φτώχειας διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο χρόνιων ασθενειών και έχουν περισσότερα προβλήματα υγείας. Ακόμα και σε χώρες στις οποίες το δικαίωμα στην υγεία κατοχυρώνεται στη νομοθεσία, υπάρχουν πολλά παιδιά που δεν έχουν πρόσβαση σε οικογενειακό γιατρό ή οδοντίατρο, λόγω έλλειψης δημοσίων υπηρεσιών ή φαρμάκων, ή λόγω υψηλού κόστους· τα επίπεδα βρεφικής θνησιμότητας είναι επίσης πολύ υψηλότερα σε οικογένειες από χαμηλότερο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον.

Ομοίως, τα οικονομικά προβλήματα των οικογενειών επηρέασαν την αύξηση των προβλημάτων ψυχικής υγείας μεταξύ των γονέων και την αύξηση της διάσπασης των οικογενειών, γεγονός που έχει αναντίρρητο αντίκτυπο στην ψυχολογική και κοινωνική ευημερία των παιδιών.

Είναι επαίσχυντο το γεγονός ότι σε χώρες όπως η Πορτογαλία χρησιμοποιούνται περισσότεροι πόροι για τις πληρωμές τόκων επί του δημοσίου χρέους παρά για τις υπηρεσίες δημόσιας υγείας. Συνιστούμε στα κράτη μέλη να εγγυηθούν καθολική, δημόσια, δωρεάν και ποιοτική υγειονομική περίθαλψη όσον αφορά την πρόληψη και την πρωτοβάθμια περίθαλψη, την πρόσβαση σε διάγνωση, θεραπεία και αποκατάσταση, την εξασφάλιση στις γυναίκες του δικαιώματος στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία διασφαλίζοντας υγειονομική περίθαλψη για τα βρέφη, περίθαλψη μητρότητας κατά την προγεννητική και μεταγεννητική περίοδο περίθαλψης, ιδίως στην περίπτωση πρόωρου τοκετού, την πρόσβαση σε οικογενειακούς γιατρούς, οδοντιάτρους και ειδικούς της ψυχικής υγείας για όλα τα παιδιά, καθώς και να εισαγάγουν τις πτυχές αυτές στις εθνικές και ενωσιακές στρατηγικές για τη δημόσια υγεία.

Πρέπει να σημειωθεί ότι 11% των παιδιών ζουν σε οικογένειες που δαπανούν πάνω από το 40% του διαθέσιμου εισοδήματός τους σε έξοδα στέγασης (στην Ελλάδα το ποσοστό είναι 38%) και σύμφωνα με πρόσφατες εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Εθνικών Οργανώσεων που δουλεύουν με τους Αστέγους, οι δομές φιλοξενίας για αστέγους καταλαμβάνονται όλο και περισσότερο από γυναίκες, νέους και οικογένειες με παιδιά, με πιο έντονη παρουσία εκείνη των παιδιών μεταναστών. Καλούμε τα κράτη μέλη να καταργήσουν τη δυνατότητα κατασχέσεων ή εκποιήσεων οικιών όταν οι οικογένειες δεν διαθέτουν επαρκές εισόδημα για να εξασφαλίσουν τα προς το ζην, ή τις εκποιήσεις λόγω φορολογικών οφειλών.

Καλούμε επίσης τα κράτη μέλη να παρέχουν τις αναγκαίες επιδοτήσεις προκειμένου να εξασφαλιστεί το δικαίωμα στο πολιτισμό, τον αθλητισμό και την ψυχαγωγία για όλα τα παιδιά, με έμφαση στα φτωχά παιδιά, τα παιδιά σε απομακρυσμένες περιοχές, τα παιδιά με αναπηρίες και τα παιδιά μεταναστών· προκειμένου να προστατευθούν τα παιδιά από την κακοποίηση, τη βία και την παραμέληση, είναι σημαντικό να ενισχυθούν τα κοινωνικά δικαιώματα που πρέπει να εγγυάται το κράτος, αυξάνοντας τον αριθμό των υπαλλήλων και ειδικών στις κοινωνικές υπηρεσίες, ώστε να αυξηθεί η ιατρική, ψυχολογική και κοινωνική

¹ EU-SILC (2013) Στατιστικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το εισόδημα και τις συνθήκες διαβίωσης

περίθαλψη των νέων.